Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar iż-Żoni urbani u l-vjolenza fost iż-żgħażagħ

(2009/C 317/06)

Rapporteur: **Is-Sur ZUFIAUR NARVAIZA**

Nhar l-10 ta' Lulju 2008, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, iddeċieda, b'konformità mal-Artikolu 29(2) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu, li jfassal opinjoni fuq inizjattiva proprja dwar:

iż-Żoni urbani u l-vjolenza fost iż-żgħażagħ

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għax-Xogħol, l-Affarijiet Soċjali u ċ-Ċittadinanza, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar il-25 ta' Ġunju 2009. Ir-rapporteur kien is-Sur Zufiaur Narvaiza.

Matul l-455 sessjoni plenarja tiegħu li nżammet fil-15 u s-16 ta' Lulju 2009 (seduta tal-15 ta' Lulju), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'174 vot favur, 3 voti kontra u 7 astensjonijiet.

1. **Sommarju u rakkomandazzjonijiet**

1.1. Illum il-ġurnata, is-soċjetà Ewropea tinsab imħassba dwar il-fenomenu tal-vjolenza u d-delinkwenza fost il-minorenni u ż-żgħażagħ. Madankollu, fl-istess waqt, is-soċjetà Ewropea tixtieq tippromovi l-iżvilupp sħiħ taż-żgħażagħ u tħeġġeġ l-integrazzjoni tagħhom fil-ħajja soċjali u dik tax-xogħol. Għalkemm fuq il-mezzi tax-xandir nazzjonali jixxandru ħafna episodji ta' vjolenza fost iż-żgħażagħ, huwa importanti li nippreċiżaw li b'mod ġenerali l-istatistika [1] dwar id-delinkwenza fost il-minorenni fl-Ewropa mhux qed turi żidiet qawwijin, anzi tinsab stabbli ħafna. Din l-opinjoni fuq inizjattiva proprja għandha l-għan li titfa' d-dawl fuq din is-sitwazzjoni kif ukoll li tagħmel rakkomandazzjonijiet dwar il-vjolenza fost iż-żgħażagħ mingħajr ma ż-żgħożija tiġi akkużata jew li nassoċjaw magħha ċertu ksur tal-liġi.

1.2. Matul l-istorja, is-sistemi legali differenti fiż-żona Ewropea żviluppaw il-mudelli tal-ġustizzja għaż-żgħażagħ tagħhom stess, u minħabba f'hekk irriżultaw standards legali u risposti differenti għall-vjolenza tal-minorenni u taż-żgħażagħ. Dan ifisser li hemm differenzi konsiderevoli bejn is-sistemi ġuridiċi għaż-żgħażagħ li hemm fis-seħħ fi ħdan l-Istati Membri tal-UE fuq aspetti bħalma huma l-politiki għall-ħarsien soċjali u l-prevenzjoni, l-età li fiha persuna titqies bħala legalment responsabbli, il-proċeduri użati, il-miżuri jew is-sanzjonijiet applikabbli, ir-riżorsi disponibbli, eċċ. Irid jintqal ukoll, iżda, li din id-diversità se toħroġ fi ħdan soċjetajiet li jixtiequ l-integrazzjoni Ewropea, iżda li ġew milquta ħażin minħabba l-kriżi bir-riżultat li l-mezzi relatati mal-politiki tal-inklużjoni taż-żgħażagħ, li huma diġà dgħajfa, ikomplu jonqsu.

1.3. Ir-rakkomandazzjonijiet ta' din l-opinjoni huma bbażati fuq żewġ linji gwida: l-ewwel waħda hija l-approċċ ta' prevenzjoni. L-imġiba vjolenti u antisoċjali ħafna drabi jkollha l-għeruq tagħha fi kwistjonijiet bħad-disinn u l-istruttura urbana, kif ukoll fil-faqar u l-marġinalizzazzjoni. Barra minn hekk, minkejja li huma tassew iż-żgħażagħ li ħafna drabi jwettqu din it-tip ta' vjolenza, iż-żgħażagħ huma wkoll il-vittmi tad-dinja ta' madwarhom. Dan kollu jwassal għall-konklużjoni li r-reazzjoni għar-riflessjoni dwar il-vjolenza kollettiva tal-minorenni u taż-żgħażagħ u dwar il-prevenzjoni tagħha ma tistax tkun biss it-trażżin u l-ikkastigar tar-reati mwettqa. It-tieni linja gwida ta' din l-opinjoni huwa l-fatt li dan il-fenomenu ma jridx jiġi indirizzat biss taħt perspettiva nazzjonali, iżda fid-dawl tan-nisġa taż-żona Ewropea fuq il-livell ekonomiku, tal-valuri, tal-imġiba soċjali u tal-komunikazzjoni.

1.4. Il-fenomeni ta' vjolenza u ta' delinkwenza tal-minorenni ilhom jeżistu snin sħaħ fil-pajjiżi Ewropej, taħt forom rikorrenti. B'mod ġenerali, dawn il-fenomeni kienu jitqiesu bħala marda soċjali, iżda llum, min-naħa l-oħra, qed jitqiesu aktar bħala elementi ta' nuqqas ta' sigurtà, kif jispjega r-rapport Peyrefitte [2], li jagħmel distinzjoni bejn id-delitt u l-biżà tad-delitt.

1.5. Fi żmien meta l-kwistjoni tal-vjolenza tal-minorenni kienet qed tqajjem interess partikolari fl-Ewropa, fil-15 ta' Marzu 2006 il-**Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew** adotta opinjoni dwar "**Il-prevenzjoni tad-delinkwenza taż-żgħażagħ, il-modi li bihom tiġi ttrattata u r-rwol tal-ġustizzja tal-minorenni fl-Unjoni Ewropea**" [3]. Din l-opinjoni, li enfasizzat l-importanza ta' approċċ preventiv, tħaddnet mill-istituzzjonijiet Ewropej [4], u serviet ukoll ta' referenza fuq għadd ta' livelli Ewropej u internazzjonali dwar aspetti legali, penali u soċjali tad-delinkwenza taż-żgħażagħ.

1.6. F'din l-opinjoni il-Kumitat għamel stedina biex issir analiżi aktar fil-fond tal-fenomenu tad-delinkwenza taż-żgħażagħ. Il-vjolenza fost il-minorenni u ż-żgħażagħ (li jinkludu l-adoloxxenti bejn it-13-18-il sena u ż-żgħażagħ bejn it-18-21 jew anke l-25 sena, skont il-pajjiż, li xi kultant ikunu għadhom

---

[1] Kif muri, per eżempju, mir-rapport tas-servizz tal-prosekuzzjoni fi Spanja, fejn il-kriminalità fl-2007 kienet 2 % inqas meta mqabbla maċ-ċifri tal-2006.

[2] Ir-rapport tal-kumitat Franċiż "Comite d'études sur la violence, la criminalité et la délinquance" (Kumitat għall-istudju tal-vjolenza, il-kriminalità u d-delinkwenza). *Réponses a la violence* (Rispons għall-vjolenza), Pariġi, Presse Pocket 1977, p. 41.

[3] Opinjoni tal-KESE tal-15 ta' Marzu 2006 dwar "Il-prevenzjoni tad-delinkwenza taż-żgħażagħ, il-modi li bihom tiġi ttrattata u r-rwol tal-ġustizzja tal-minorenni fl-Unjoni Ewropea"; rapporteur: is-Sur Zufiaur Narvaiza (ĠU C 110, 9.5.2006).

[4] Riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tal-21 ta' Ġunju 2007 dwar id-delinkwenza tal-minorenni, is-sehem tan-nisa, il-familja u s-soċjetà: http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2007-0212+0+DOC+XML+V0//MT

soġġetti għas-sistema tar-responsabbiltà kriminali għall-minorenni) huwa fenomenu li qed jiġbed attenzjoni dejjem akbar mis-soċjetajiet Ewropej. Madanakollu, il-vjolenza fost iż-żgħażagħ tieħu forom differenti: tiġri f'żoni urbani, fl-iskejjel, speċjalment b'każijiet ta' bullying, iżda wkoll fi ħdan il-familja, fi gruppi jew gangs, matul avvenimenti sportivi jew anke bl-użu ta' teknoloġiji ġodda għall-komunikazzjoni bħall-internet, eċċ. Għalkemm dawn il-forom differenti ta' vjolenza kollha ħaqqhom analiżi għalihom, din l-opinjoni fuq inizjattiva proprja tiffoka speċifikament fuq il-vjolenza kollettiva mwettqa miż-żgħażagħ fiż-żoni urbani.

1.7. Għal dawn l-aħħar għoxrin sena, il-kwistjoni tal-vjolenza kollettiva ġibdet ħafna attenzjoni u l-kwartieri l-aktar marġinalizzati ġew osservati u studjati mir-riċerkaturi (soċjologi, etnologi, ġeografi, esperti legali, esperti tal-politika, eċċ). Il-fatturi li kkawżaw dan it-taqlib urban huma magħrufin: il-qgħad, ix-xogħol instabbli, it-tkissir tal-familja, it-tluq bikri mill-iskola, il-falliment fl-iskola, id-diskriminazzjoni, eċċ. Madanakollu, f'dawn l-aħħar snin is-sitwazzjoni ggravat u r-reazzjoni għaliha ħraxet. Fil-fatt il-kriżi ggravat il-problemi ekonomiċi u soċjali u żvantaġġat liż-żgħażagħ meta mqabbla mal-ġenituri tagħhom, bil-falliment tal-"lift soċjali", u konsegwentement biż-żieda tal-individwaliżmu. Dan iwassal għal sitwazzjonijiet u għal sentimenti ta' inġustizzja u ta' rtirar mis-soċjetà, li meta jiġu espressi b'mod kollettiv, isiru l-aktar turija ċara tal-oppożizzjoni kontra l-awtoritajiet.

1.8. "It-terminu vjolenza kollettiva" m'għandux definizzjoni uffiċjali jew legali, iżda ħafna drabi jintuża biex jiddeskrivi avvenimenti differenti u vjolenti li jiġru fi spazji pubbliċi u li jew jieħdu l-forma ta' attakki marbuta mad-diskriminazzjoni etnika jew razzjali bejn komunitajiet differenti, li mbagħad iwasslu wkoll għal kunflitti bejn gangs rivali, jew inkella b'reazzjoni għar-relazzjoni bejn in-nies u l-awtoritajiet, fejn fosthom ir-relazzjoni bejn iż-żgħażagħ u l-forzi tal-ordni hija waħda emblematika.

1.9. Dawn il-fenomeni li matul dawn l-aħħar snin kienu qed imorru għall-agħar fuq il-kontinent Ewropew b'inċidenti fi Franza, ir-Renju Unit, Spanja, l-Olanda, id-Danimarka, il-Belġju, il-Greċja, eċċ., qatt ma ngħataw l-attenzjoni jew tqiesu bħala problema globali mill-gvernijiet nazzjonali u mill-istituzzjonijiet Ewropej, iżda pjuttost bħala fenomeni individwali u iżolati.

1.10. Huwa proprju għalhekk li din l-opinjoni tirrakkomanda l-koordinazzjoni tal-miżuri fil-livelli lokali, nazzjonali u Ewropej u titlob li jkun hemm rispons Komunitarju f'forma ta' programmi speċifiċi fl-oqsma tal-politiki tal-familja, taż-żgħażagħ, tal-edukazzjoni u t-taħriġ, tax-xogħol, tal-prevenzjoni tad-delinkwenza u tal-koordinazzjoni ġudizzjarja. Dawn ir-reazzjonijiet konkreti għandhom jistinkaw biex jikkomplementaw l-istrateġiji għat-tiġdid urban, għat-titjib tas-servizzi pubbliċi, għall-ġlieda kontra kull sura ta' diskriminazzjoni kif ukoll fl-evalwazzjoni mill-ġdid tar-relazzjoni bejn l-Istat u ċ-ċittadin, l-aktar permezz tal-forzi tal-ordni u permezz tat-tagħlim ċiviku, il-valuri etiċi u soċjali, l-użu tal-mezzi tax-xandir u l-għoti ta' appoġġ edukattiv lill-ġenituri.

2. Il-karatteristiċi u l-kawżi tal-vjolenza kollettiva tal-minorenni fiż-żoni urbani

2.1. **Proposta għal definizzjoni**: Għadha ma teżistix definizzjoni komuni u maqbula tal-vjolenza kollettiva tal-minorenni u taż-żgħażagħ fiż-żoni urbani. Fil-leġiżlazzjoni Belġjana, pereżempju, jeżisti l-kunċett ta' "rewwixta" urbana, filwaqt li pajjiżi oħra qed iħarsu lejha bħala sensiela ta' reati li jsiru minn delinkwenti li huma magħrufa u identifikati. Sabiex titfassal definizzjoni minima iżda li tiddeskrivi l-fenomeni ġenerali, fil-bqija ta' dan id-dokument se nirreferu għall-vjolenza bħala konċentrazzjoni ta' mġiba vjolenti f'żoni urbani li għal ċerti kategoriji tal-popolazzjoni huma wkoll mod kif jesprimu ruħhom. Il-motivazzjonijiet ta' dawk li jipparteċipaw fil-vjolenza huma varji: diskriminazzjoni soċjali, kunflitti mal-forzi tal-ordni, mibegħda razzjali, il-kunflitti reliġjużi, eċċ. u dan, b'ċertu mod jenfasizza n-nuqqasijiet u d-dgħufijiet tas-servizzi soċjali li permezz tal-attivitajiet tagħhom ta' ħarsien soċjali għandhom l-għan li jipprevjenu din it-tip ta' vjolenza. Id-definizzjoni użata f'din l-opinjoni tiddeskrivi kemm il-vjolenza kollettiva mwettqa fiż-żoni urbani u li tieħu l-forma ta' attakki kontra abitanti li ġejjin minn gruppi etniċi jew kontra l-forzi tal-pulizija, kif ukoll it-tkissir li jġib miegħu s-serq, bħal pereżempju meta jingħata n-nar lil bini pubbliku jew vetturi, eċċ.

2.2. Ta' min jinnota li ż-żieda fl-atti vjolenti (atti ta' tkissir u ta' vandaliżmu, ġlied u aggressjonijiet, serq bi vjolenza, stupri, eċċ.) ma tikkonċernax biss liż-żgħażagħ għax iż-żminijiet li qed ngħixu fihom huma kkaratterizzati minn eskalazzjoni ta' vjolenza. Minkejja dan, l-età tal-individwi li jwettqu l-vjolenzi urbani huwa fattur importanti fil-fehim tal-fenomenu u għas-soluzzjonijiet li jridu jinstabu, u għaldaqstant għandu jitqies il-proporzjon tal-minorenni u taż-żgħażagħ. Matul l-avvenimenti li ġraw fi Franza fl-2005, iċ-ċifri tal-pulizija wrew li minn madwar 640 persuna arrestata, 100 minnhom kienu minorenni. Bil-ħsieb li jinstab approċċ preventiv, huwa importanti li tingħata attenzjoni partikolari biex jinstabu soluzzjonijiet dejjiema mmirati għall-ġenerazzjonijiet żagħżugħa li huma l-mutur tal-bidla u tal-iżvilupp.

2.3. **Klassifikazzjoni u studji li għaddejjin bħalissa**: Kull Stat Membru żviluppa l-metodoloġija tiegħu stess biex ikejjel u jikklassifika l-vjolenza kollettiva fiż-żoni urbani. Jeżistu sistemi kumplessi bħall-iskala ta' Bui-Trong ([5]), li tagħti gradi differenti ta' intensità lill-forom differenti ta' vjolenza kollettiva skont l-għadd ta' nies involuti, l-organizzazzjoni u l-għanijiet, eċċ. li permezz tagħhom il-fenomenu jista' jieħu forma ta' kunċett. Sa minn ftit snin ilu u l-aktar wara l-avvenimenti tal-2005, Franza żviluppat indikaturi tal-vjolenza urbana (Indicateurs de Violence Urbaine, INVU) bbażati fuq il-livelli ta' vjolenza fil-kwartieri sensittivi, bl-użu ta' stħarriġ kwantitattiv u kwalitattiv u ta' xhieda mill-vittmi. Dawn l-indikaturi, kif ukoll l-ekwivalenti tagħhom fil-pajjiżi Ewropej l-oħra, għadhom ġodda wisq biex ikunu jistgħu jagħtu indikazzjoni preċiża tal-intensità tal-vjolenza urbana, speċjalment minħabba li għadhom jiltaqgħu ma' problemi marbutin mas-sors u mal-ġbir tal-informazzjoni.

([5]) "*Résurgence de la violence en France*", [Il-qawmien mill-ġdid tal-vjolenza fi Franza] Lucienne Bui-Trong, Futuribles, Frar 1996 p. 17-18.

2.4. Kif diġà ġie osservat fid-definizzjoni tal-fenomenu, għalkemm l-espressjoni tal-vjolenza kollettiva toħroġ f'kuntest nazzjonali partikolari, din xorta waħda għandha karatteristiċi komuni fil-livell Ewropew. Għalhekk jekk nagħtu ħarsa lejn l-avvenimenti li ġraw matul dawn l-aħħar snin f'għadd ta' pajjiżi Ewropej, inkunu nistgħu nikklassifikaw il-mod kif jiġru l-avvenimenti.

— "**Tilwim soċjali u politiku**: din il-vjolenza kollettiva sseħħ b'reazzjoni għad-diskriminazzjoni u l-esklużjoni soċjali, ekonomika u ġeografika u tieħu l-forma ta' reazzjoni vjolenta kontra l-pulizija jew ir-rappreżentanti tal-Istat li jinżammu responsabbli minn dawn il-problemi soċjali. L-aspett ta' protesta kontra s-sistema u kontra s-sitwazzjonijiet li jiġu perċepiti bħala inġusti jikkaġuna l-ġlied mal-forzi tas-sigurtà u mal-istituzzjonijiet pubbliċi li jirrappreżentaw lill-Istat u lil soċjetà kkunsidrata bħala waħda repressiva". Franza ntlaqtet b'mod partikolari mit-tilwim soċjali, minħabba l-kriżi msejħa tal-*banlieues* (tal-periferiji), fejn l-assenza ta' taħlit soċjali u diversi għexieren ta' snin ta' politiki għall-ppjanar tal-bliet li ma taw l-ebda riżultat, wasslu għall-istigmatizzazzjoni ta' dawn iż-żoni urbani. Dawn l-irvelli pubbliċi ([6]) jgħaddu minn ċiklu ta' tliet fażijiet li jinkludu x-xrara, ta' spiss marbuta ma' avveniment traġiku jew inġust, l-ewforija flimkien mal-effett tal-massa, u fl-aħħar, l-għeja ([7]).

— **Meta jintilef il-kontroll tal-ordni pubblika**: dawn huma avvenimenti tal-massa tat-tip politiku, sportiv jew kulturali li jiddeġeneraw u jispiċċaw b'telf ta' kontroll, mhux biss min-naħa tal-organizzaturi iżda wkoll mill-forzi tal-ordni pubblika. Xi eżempji ta' dan huma l-logħob tal-futbol jew ir-"rave parties", inkella meta jintilef il-kontroll matul dimostrazzjonijiet pubbliċi. Mat-telf tal-kontroll ġenerali, jiżdied ukoll is-sehem ta' dawk li jkissru, li jiġbru gruppi ta' nies flimkien bis-sempliċi għan li jkissru kemm jifilħu. L-UE m'għandhiex tinsa li l-vjolenza li ma tistax tiġi kkontrollata tista' eventwalment tipprovoka vjolenza aktar organizzata f'ċerti każi, u dan jirrappreżenta theddida aktar serja għad-demokrazija.

— **Kunflitti bejn gangs vjolenti**: Fihom infushom, il-gangs mhumiex vjolenti, iżda jservu ta' sostitut għall-familja u għall-ambjent li fih jgħixu ż-żgħażagħ, iġibu magħhom ċertu sens ta' appartenenza fi grupp, u f'ċerti lati huma r-risposta konkreta għad-dubji tal-adoloxxenza. Fil-każ ta' gangs vjolenti, din it-tip ta' mġiba ħażina hija kkaratterizzata minn attivitajiet kriminali marbutin mal-gruppi tal-adoloxxenti jew taż-żgħażagħ li jagħżlu li jużaw il-forza u l-intimidazzjoni u li jorganizzaw, b'ċerta regolarità, ġlied jew atti kriminali vjolenti. Dawn il-gangs jaffrontaw lil xulxin f'kuntest urban, kemm fit-toroq kif ukoll fiċ-ċentri kummerċjali, biex jikkontrollaw it-territorju jew il-kummerċ illeċitu tagħhom jew biex jopponu lill-awtoritajiet, permezz ta' dawk li jirrappreżentawhom (il-pulizija, il-gwardjani jew il-gwardji), kif jiġri fit-Tramunatana ta' Pariġi jew fin-Nofsinhar ta' Londra fejn dan il-ġlied bejn gangs rivali iseħħ ta' kuljum. Fi Spanja, qed jinbtu wkoll gangs Latino-Amerikani (imsejħa "Maras" jew "Pandillas" bħal-Latin Kings u n-Ñetas pereżempju). Il-fenomenu tal-gangs huwa mod kif iż-żgħażagħ jipproteġu lil xulxin f'dinja ostili, kontra ż-żgħażagħ l-"oħrajn" tat-triq ta' ħdejhom jew tal-kwartier l-ieħor. Illum il-ġurnata dawn il-gangs jinsabu fost l-aktar maqtugħin barra mis-soċjetà ta' ċerti periferiji, u l-vjolenza tagħhom hija marbuta ma' fallimenti, ma' instabbiltà fix-xogħol, eċċ. Huwa importanti ħafna li tinstab soluzzjoni adatta għall-gangs vjolenti sabiex jiġi evitat li dawn jispiċċaw involuti fil-kriminalità organizzata.

— **Tilwim etniku u reliġjuż**: din it-tip ta' vjolenza hija kkaratterizzata l-ewwel nett min-natura etnika tagħha: dawk li jwettqu l-vjolenza jew li huma l-vittmi tal-atti vjolenti jkollhom l-oriġini tagħhom f'komunitajiet etniċi jew assimilati, jew reliġjużi. Ħafna pajjiżi Ewropej bħar-Renju Unit, Spanja (rvelli ta' Alcorcon f'Ottubru 2007 bejn żgħażagħ Spanjoli u Latino-Amerikani), l-Italja, l-Olanda (Ottubru 2007 f'Amsterdam), id-Danimarka (Frar 2008), il-Belġju (Anderlecht f'Mejju 2008), eċċ., għaddew minn dan it-tip ta' tilwim fejn l-aspetti migratorji u reliġjużi kif ukoll għadd kbir ta' fatturi kumplessi oħra kellhom rwol importanti.

2.5. L-episodji vjolenti f'żoni urbani huma r-riżultat ta' diversi kawżi relatati, li jkollhom sehem ikbar jew iżgħar skont it-tip ta' avveniment:

— Il-faqar, l-instabbiltà fix-xogħol, il-qgħad. L-espressjonijiet ta' vjolenza kollettiva fl-Ewropa ġraw l-aktar fil-kwartieri l-aktar żvantaġġati, frott il-marġinalizzazzjoni u l-esklużjoni soċjali. It-tkissir tal-familja, il-qgħad taż-żgħażagħ, l-instabbiltà fix-xogħol, kif ukoll in-nuqqas ta' edukazzjoni u b'konsegwenza ta' dan id-diffikultà tal-integrazzjoni soċjoprofessjonali, ipoġġu lil dawn il-kwartieri f'pożizzjoni li tkun partikolarment sensittiva għall-bidliet ekonomiċi, speċjalment f'każ ta' kriżi finanzjarja, bħal dik li għaddejja bħalissa.

— L-aċċess għall-armi u għas-sustanzi illegali. It-traffikar taddrogi qawwijin, li jseħħ fil-maġġoranza kbira tal-bliet kapitali nazzjonali u reġjonali Ewropej, u li ġeneralment isir mill-adulti u mhux miż-żgħażagħ, iheġġeġ il-fenomeni ta' vjolenza marbuta mal-bejgħ illeċitu ta' dawn is-sustanzi u għat-tixrid tal-armi tan-nar. It-tfal u l-adoloxxenti huma vittmi ta' dinja li ma jifhmux, biex b'hekk isiru l-mira tad-dealers li jużaw lil ċerti żgħażagħ.

— L-istruttura urbana: il-kwartieri tal-bliet Ewropej li jitqiesu bħala sensittivi għandhom karatteristiċi komuni bejniethom u ħafna drabi jitqiesu bħala ghettos suburbani li ma jibqgħux jissodisfaw il-kriterji ta' taħlit soċjali u ta' disinn urban attwali. Kemm jekk jinsabu fiċ-ċentru tal-belt (ir-Renju Unit, il-Belġju) kif ukoll fil-periferija (Franza, il-Ġermanja), dawn il-kwartieri u l-bini ma nżammewx fi stat tajjeb u bil-mod il-mod iddeterjoraw sal-punt li issa saru ħżiena għas-saħħa u perikolużi.

([6]) Le Goaziou (V.), Mucchielli (L.) 2006, *Quand les banlieues brulent. Retour sur les émeutes de 2005*, [Il-ħruq tal-periferiji: lura għall-irvelli tal-2005] Pariġi, La Découverte.

([7]) Bachmann (C.), Le Guennec (N.), 1997, *Autopsie d'une émeute. Histoire exemplaire du soulèvement d'un quartier*, [Awtopsja ta' rvell. Storja eżemplari ta' meta jqum kwartier] Pariġi, Albin Michel.

— Ir-relazzjonijiet mal-forzi tal-ordni: Ħafna mill-vjolenza kollettiva teskala minħabba sens ta' korla meta jiġi perċepit li l-pulizija jkunu qed jimmiraw ċerti minoritajiet viżibbli jew li jagħmlu użu eċċessiv tal-forza ([8]). Skont iċ-ċentru għall-analiżi strateġika Franċiż, l-ostilità tal-abitanti kontra l-preżenza tal-forzi tal-ordni fil-kwartieri tagħhom tinħass fl-arja, l-istess kif jinħass ukoll in-nuqqas ta' fiduċja fl-Istat u fl-istituzzjonijiet pubbliċi ([9]).

— Il-mezzi tax-xandir: il-mezzi tax-xandir għandhom it-tendenza jiffukaw fuq aspetti negattivi, biex b'hekk jagħmluha aktar faċli li l-abitanti tal-kwartieri msejħa "sensittivi" jiġu stigmatizzati aktar u jinkoraġġixxu l-vjolenza meta jxandru l-fenomeni b'mod sensazzjonali. Fi Franza fl-2005, il-mezzi tax-xandir kienu jxandru l-avvenimenti ta' kuljum filwaqt li fil-Belġju u l-Ġermanja l-gvernijiet għamlu ħilithom biex jillimitaw ir-rappurtaġġ għall-pubbliku sabiex jiġu evitati reati ġodda ispirati minn dawk ta' qabilhom.

3. It-tipi differenti ta' reazzjonijiet għal problema Ewropea

3.1. Fil-qafas Ewropew, l-atti vjolenti fiż-żoni urbani, kemm jekk ikunu ta' darba kultant kif ukoll jekk isiru kontinwament, huma partikolarment serji kemm mil-lat politiku, minħabba li dawn ipoġġu d-dubji fuq il-kapaċità tal-Istat li jiżgura li l-patt soċjali jiġi rrispettat u li jipproteġi liċ-ċittadini, kif ukoll mil-lat soċjali, għax dawn jirriflettu qasma soċjali u problemi ta' integrazzjoni. F'din is-sitwazzjoni, l-Istat għandu jwieġeb b'azzjonijiet ċari għall-problema tal-vjolenza kollettiva fil-bliet. Iżda hemm bżonn li nżommu f'rasna li dawn it-tweġibiet ivarjaw ħafna bejn pajjiż u ieħor u li f'ċerti każi huma aktar kastiganti, filwaqt li f'oħrajn huma aktar preventivi. Għalhekk huwa meħtieġ li fuq livell Ewropew issir evalwazzjoni kostanti tal-politiki pubbliċi mmirati għar-riżoluzzjoni ta' dan il-fenomenu u li jsir tentattiv biex l-istatistika dwar is-suġġett tkun aktar effettiva u komparabbli (l-istatistika dwar id-delinkwenza ma tistax tkun analizzata biss skont in-numru ta' inċidenti rrappurtati, iżda wkoll mill-persentaġġ tal-każi li jiġu solvuti). Hemm bżonn li jiġu żviluppati indikaturi komuni sabiex fuq livell nazzjonali jitħeġġeġ l-użu tar-reġistri ġudizzjarji u tal-pulizija, minflok ma jsiru studji b'rabta mal-vittmi li xi ftit jew wisq ikunu soġġettivi.

3.2. B'mod ġenerali, it-tweġibiet tal-Istati jieħdu l-forom li ġejjin:

— Inizjattivi ta' diskriminazzjoni pożittiva favur kwartieri sensittivi, bħaż-żoni ta' edukazzjoni prijoritarja u ta' tħejjija għall-ewwel xogħol fi Franza jew bħalma jsir f'Berlin, fejn iż-żgħażagħ volontarji u l-uffiċjali tal-pulizija flimkien jagħmlu rondi regolari biex jiġu evitati u ssir il-prevenzjoni ta' sitwazzjonijiet bir-riskju li jiżviluppaw f'episodji ta' vjolenza urbana. Minn mindu bdew isiru dawn ir-rondi konġunti mill-pulizija (fejn kellhom jiġu konvinti biex jikkollaboraw dawk li qabel kienu kapijiet tal-gangs), il-kriminalità naqset b'20 % fiż-żoni fejn intervenew flimkien ([10]).

— Iż-żieda fil-preżenza tal-pulizija u tas-sorveljanza bil-cameras fiż-żoni sensittivi, bħall-iskejjel u l-postijiet ta' divertiment, miżuri li waħidhom xorta waħda ma jsolvux kompletament il-problema. Dan jista' jikkawża effett ta' stigmatizzazzjoni taż-żoni kkonċernati u ż-żgħażagħ jistgħu jħossuhom li qed jiġu kkontrollati l-ħin kollu u li qed tittieħed azzjoni repressiva kontrihom.

— Il-politiki ta' tiġdid urban, li d-daqs tagħhom jiddependi mill-pajjiż: fi Franza partikolarment permezz tal-ħolqien ta' aġenzija għat-tiġdid urban ([11]); fil-Ġermanja permezz tat-tiġdid urban li sar meta l-pajjiż kien qed jingħaqad mill-ġdid.

3.3. **Politika ta' koeżjoni territorjali** effettiva tista' tgħin biex jiġi evitat li fiż-żoni urbani jkun hemm konċentrazzjoni ta' fatturi li bihom jitrawmu attitudnijiet vjolenti fost iż-żgħażagħ. Minħabba f'hekk iridu jsiru sforzi għat-tiġdid taż-żoni urbani u biex dawn isiru postijiet deċenti fejn wieħed jgħix. It-tiġdid ta' dawn iż-żoni jimplika li għandha ssir diskussjoni fuq tul ta' żmien dwar il-mod kif se jsir dan it-tiġdid fil-qafas ta' pjan strateġiku għall-ġestjoni globali tat-territorju, b'kollaborazzjoni mal-partijiet l-oħra kollha kkonċernati, inkluż iż-żgħażagħ. L-għan huwa li ċerti kwartieri jerġgħu jiġu integrati fil-bliet u jingħataw ħajja mill-ġdid bħala għajnuna għall-iżvilupp tal-popolazzjoni lokali u għall-promozzjoni tal-funzjoni soċjali, ekonomika u kulturali ta' dawn l-ispazji pubbliċi. Il-kunċett li l-kwartieri jsiru postijiet aħjar fejn wieħed jgħix, li huwa metodu speċifiku ta' tiġdid urban, għandu l-għan li jsolvi l-problemi speċifiċi taż-żoni abitabbli biex il-belt issir post ta' integrazzjoni u ta' prevenzjoni, biex jingħelbu l-problemi urbani attwali: it-traffikar tad-droga, il-movimenti fix-xogħol, il-vjolenza u d-degradazzjoni tal-ambjent. L-għan ewlieni huwa li tiġi evitata l-esklużjoni mill-bqija tal-popolazzjoni billi jiġi ffaċilitat it-trasport sabiex dawn il-kwartieri jkunu jistgħu jinfetħu għall-belt u jissaħħu l-profil u l-integrazzjoni tal-popolazzjoni urbana kollha. Iżda dan it-tiġdid urban irid isir id f'id ma' strateġiji effettivi għall-edukazzjoni, it-taħriġ professjonali u l-aċċess għall-impjiegi, li mingħajrhom ma jkunx jista' jseħħ titjib dejjiemi.

3.4. Il-vjolenza fost iż-żgħażagħ għandha l-għeruq tagħha f'ċertu nuqqas ta' koeżjoni soċjali marbuta ma' kriżi tas-sens ta' ċittadinanza tal-belt. L-ispazju pubbliku, li l-karatteristika ewlenija tiegħu huwa li jwassal biex ċittadini differenti ħafna minn xulxin jgħixu flimkien, għandu bżonn ta' regoli komuni għall-ħarsien tal-libertajiet individwali. Il-bliet il-kbar ikollhom iħabbtu wiċċhom mal-koabitazzjoni fraġli ta' popolazzjonijiet b'ħafna kodiċi u kulturi differenti, u li mhumiex familjari wieħed mal-ieħor, u dan jista' jwassal biex jiddgħajfu r-rabtiet soċjali u s-solidarjetà ([12]). Rispons interistituzzjonali u multifattorjali huwa meħtieġ għall-implimentazzjoni ta' miżuri ta' prevenzjoni effettivi u utli għall-atturi kollha diretti jew indiretti: il-pulizija, il-qrati, is-servizzi soċjali, l-awtoritajiet tad-djar, min iħaddem u l-iskejjel. L-awtoritajiet lokali għandhom importanza partikolari f'dan ir-rigward peress illi l-kompetenzi tagħhom għandhom x'jaqsmu b'mod speċjali mad-definizzjoni taż-żoni urbani u mas-servizzi offruti liċ-ċittadini.

([8]) *The Politics of Protest. Extra-Parliamentary Politics in Britain since 1970.* Peter Joyce. Palgrave Macmillan, 2002.

([9]) Centre d'analyse stratégique - *Les violences urbaines: une exception française? Enseignements d'une comparaison internationale*, note de veille nru 31 [*Il-vjolenza urbana: eċċezzjoni Franċiża? Dak li tgħallimna minn tqabbil internazzjonali*], 23 ta' Ottubru 2006. (http://www.strategie.gouv.fr/IMG/pdf/NoteExterneDeVeille31.pdf)

([10]) *Jeunes et policiers font cause commune à Berlin* [Iż-żgħażagħ u l-pulizija jaħdmu flimkien f'Berlin] http://www.oijj.org/news_ficha.php?cod=54117&home=SI&idioma=es.

([11]) *Agence pour la rénovation urbaine, ANRU.fr*

([12]) "*La dynamique de la disqualification sociale,* [Id-dinamika tal-esklużjoni soċjali] fi Sciences humaines" nru 28, Mejju 1993.

3.5. Fl-Ewropa, il-vjolenza urbana tal-minorenni toħroġ biċ-ċar f'kuntesti differenti u f'livelli differenti ta' intensità, iżda l-analiżi tagħha kif ukoll l-istudju tar-rispons għaliha jifforma parti minn kuntest legali usa', fil-livell tal-Unjoni Ewropea. Bħalissa l-istudji u l-evalwazzjonijiet tal-prevenzjoni tad-delinkwenza taż-żgħażagħ jeħtieġu kooperazzjoni multidixxiplinari u interistituzzjonali bejn l-aġenziji governattivi u, fuq livell aktar prattiku, bejn professjonisti tal-interventi diretti (aġenti soċjali, pulizija, qrati, id-dinja tax-xogħol, eċċ.) Il-pajjiżi, ir-reġjuni u l-bliet Ewropej li raw episodji ta' vjolenza kollettiva qed isibuha diffiċli biex jerġgħu jmorru lura għal sitwazzjoni normali, għall-koabitazzjoni soċjali u biex jirbħu lura r-rispett għall-istituzzjonijiet, fil-livell tal-popolazzjoni kollha. Barra minn hekk, il-vjolenza urbana għandha prezz għoli ħafna kemm mil-lat materjali, iżda wkoll, anzi aktar u aktar, mil-lat soċjali u politiku [13].

3.6. F'kuntest fejn id-delinkwenza tal-minorenni fl-Ewropa hija pjuttost stabbli, iżda fejn il-vjolenza tal-atti mwettqa żdiedet, ċerti **programmi lokali** f'pajjiżi differenti tal-Unjoni Ewropea juru l-importanza tal-prevenzjoni u tal-istrateġiji soċjali u integrali għaż-żgħażagħ fiż-żoni urbani [14]. Fil-każ tal-programm *Safer Neighbourhood* ta' Birmingham (li rebaħ il-premju Ewropew għall-prevenzjoni tad-delinkwenza fl-2004), l-għanijiet fundamentali kienu li jitnaqqsu l-forom differenti ta' vjolenza u ta' delinkwenza, li tittejjeb il-kwalità tal-ħajja taċ-ċittadini u li l-komunità titħeġġeġ biex tieħu sehem attiv fl-integrazzjoni soċjali tagħha stess [15].

3.7. It-tisħiħ ta' soċjetà Ewropea organizzata u solidari bis-saħħa tal-appoġġ tal-Unjoni Ewropea għal proġetti innovattivi li għandhom dimensjoni soċjali u ta' integrazzjoni, jiggarantixxi t-tisħiħ tas-sigurtà u tal-iżvilupp urban dejjiemi. Pereżempju, il-programmi Urban' huma inizjattiva Komunitarja tal-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (ERDF) għall-iżvilupp dejjiemi tal-bliet u tal-kwartieri li jinsabu fi kriżi bħala għajnuna biex isir titjib kbir fil-prevenzjoni tal-vjolenza minn minorenni u tad-delinkwenza b'mod ġenerali.

3.8. Aktar minn hekk, iż-żieda fil-parteċipazzjoni taċ-ċittadini fil-proċess tat-teħid ta' deċiżjonijiet lokali, l-iskambju ta' esperjenzi u ta' prattiki tajbin tippromovi l-kunċett ta' "gvernanza urbana" li tiġi definita permezz ta' sensiela ta' studji dwar l-organizzazzjoni mill-ġdid u t-titjib tas-servizzi pubbliċi, it-tfassil u l-implimentazzjoni ta' korpi ġodda għall-ġestjoni urbana; l-introduzzjoni ta' indikaturi affidabbli tal-evalwazzjoni tal-ġestjoni lokali; kampanji ta' informazzjoni u għat-titjib tal-aċċess għall-informazzjoni indirizzati liċ-ċittadini, mingħajr ma naqgħu fl-istigmatizzazzjoni jew f'deskrizzjonijiet pessimisti.

3.9. Hemm ukoll inizjattivi oħra bħall-Patt Ewropew għaż-Żgħażagħ li l-għan tiegħu huwa t-titjib tat-taħriġ, tal-mobbiltà, tal-iżvilupp professjonali u tal-inklużjoni soċjali taż-żgħażagħ Ewropej, biex fl-istess ħin jiġi ffaċilitat il-bilanċ bejn il-ħajja tal-familja u dik professjonali.

3.10. Ġeneralment, il-parteċipazzjoni attiva taż-żgħażagħ fil-ħajja tal-belt hija mgħejjuna mix-xogħol siewi li jagħmlu l-assoċjazzjonijiet li, jum wara jum, jiżviluppaw attivitajiet prattiċi li jidħlu fil-qafas tal-istrateġiji Ewropej, nazzjonali jew lokali ta' żvilupp u tal-ġlieda kontra l-esklużjoni soċjali.

4. Proposti għal politika Ewropea dwar il-vjolenza fost iż-żgħażagħ fiż-żoni urbani

4.1. Il-linji gwida t'hawn taħt joħorġu minn dak li ġie ppreżentat f'din l-opinjoni fuq inizjattiva proprja:

— Ir-risposti għall-vjolenza kollettiva, kif ukoll għad-delinkwenza u għal atti antisoċjali u mhux ċivili oħra mwettqa minn minorenni għandhom ikunu diversi. Dawn ir-risposti jridu jiġu evalwati l-ħin kollu sabiex jibqgħu jittejbu u jibqa' jissaħħaħ l-element edukattiv u tat-taħriġ, kif ukoll il-parteċipazzjoni tal-minorenni fl-iżvilupp u l-ġejjieni tagħhom stess.

— Id-diversi strateġiji preventivi u alternattivi għandhom jiġu promossi permezz ta' politika Ewropea ċara u dejjiema, ibbażata fuq prijoritajiet definiti fil-livell tal-Unjoni Ewropea biex jingħata kontribut għar-riżoluzzjoni tal-problemi ta' vjolenza minn minorenni fiż-żoni urbani, billi jiġi evitat, safejn possibbli, l-intervent ġudizzjarju.

— L-istrutturi soċjali għaż-żgħażagħ għandhom jingħataw rikonoxxenza partikolari kemm fil-livell Ewropew kif ukoll f'dak nazzjonali. Ħafna minn dawn l-organizzazzjonijiet, kemm assoċjazzjonijiet privati kif ukoll istituzzjonijiet pubbliċi, għandhom rwol importanti x'jaqdu fil-ħajja taż-żgħażagħ, speċjalment billi jipproponu attivitajiet li jżommuhom okkupati u minħabba f'hekk jiġi evitat li dawn jaqbdu t-triq tad-delinkwenza. Għalhekk is-sehem tal-iskejjel u tal-assoċjazzjonijiet għandu jingħata attenzjoni partikolari u jiġi appoġġjat speċjalment permezz ta' finanzjament pubbliku.

— Hemm bżonn li jiġu armonizzati l-prinċipji Ewropej u internazzjonali li għandhom x'jaqsmu mal-vjolenza u d-delinkwenza tal-minorenni permezz ta' standards minimi li għandhom jiġu rispettati fil-qafas tal-leġiżlazzjoni nazzjonali u li dawn il-prinċipji jintużaw bħala indikaturi tal-garanzija tad-drittijiet tal-minorenni. Meta jitqies il-karattru multidixxiplinari tar-reġjuni u tal-korpi governattivi li għandhom x'jaqsmu mal-ġestjoni taż-żoni urbani Ewropej, huwa tajjeb li jiġu implimentati inizjattivi u li jitwaqqfu standards ta' prattika tajba li jistgħu jiġu evalwati u analizzati minn osservatorju Ewropew tal-ġustizzja għaż-żgħażagħ, pereżempju, sabiex ikun hemm statistika affidabbli u komparabbli dwar il-vjolenza fost iż-żgħażagħ fiż-żoni urbani.

(13) Fil-każ ta' Clichy-sous-Bois fi Franza, l-ispejjeż materjali fl-2005 telgħu għal EUR 150 miljun.

(14) *"Urban Crime Prevention and Youth at Risk: Compendium of Promising Strategies and Programmes from around the World"*. International Centre for the Prevention of Crime, 2005. (www.crime-prevention-intl.org/publications/pub_113_1.pdf).

(15) Ir-riżultati miksuba wrew tnaqqis ta' medja ta' 29 % tar-reati mwettqa miż-żgħażagħ meta mqabbel mat-12 % f'oqsma oħra komparabbli.

— Is-sanzjonijiet u l-miżuri imposti mill-ġurisdizzjonijiet nazzjonali għandhom iqisu l-ogħla interess tal-adoloxxenti skont l-età, il-maturità psikoloġika, il-kundizzjonijiet fiżiċi, l-iżvilupp u l-kapaċitajiet tiegħu jew tagħha ([16]). Dawn għandhom jiġu adattati wkoll għaċ-ċirkostanzi personali (il-prinċipju tal-personalizzazzjoni tal-miżuri).

— L-istrateġiji għat-tiġdid urban flimkien ma' politiki soċjali dejjiema għandhom jingħataw prijorità mill-istituzzjonijiet Ewropej, dejjem fil-perspettiva ta' tqassim u ġestjoni aħjar tat-territorju, sabiex tiġi evitata l-esklużjoni u tiġi ffaċilitata l-integrazzjoni urbana tal-l-aktar membri vulnerabbli tas-soċjetà.

— L-awtoritajiet għandhom jipprovdu lill-istituzzjonijiet b'riżorsi biżżejjed biex dawn ikunu jistgħu jipproteġu lill-minorenni u jgħinuhom jerġgħu jidħlu fil-ħajja tas-soċjetà, billi jingħatawlhom il-mezzi u l-persunal adegwati biex jiġi garantit li l-interventi tagħhom ikollhom influwenza sinifikanti fuq il-ħajja tal-minorenni.

— L-għażliet adatti tal-atturi soċjali, ġuridiċi u tal-forzi tal-pulizija, kif ukoll it-taħriġ speċifiku tagħhom skont standards Ewropej ta' referenza, fejn possibbli, għandhom jiġu garantiti u aġġornati l-ħin kollu skont skema ta' kooperazzjoni multiistituzzjonali u multidixxiplinari f'kuntest ta' skambji transnazzjonali. B'mod speċjali sabiex jiġu stabbiliti relazzjonijiet tajbin u djalogu bejn il-forzi tal-ordni u ż-żgħażagħ.

— L-istituzzjonijiet Ewropej u l-Istati Membri għandhom jikkunsidraw is-sena 2010, iddikkjarata bħala s-Sena Ewropea għall-Ġlieda kontra l-Faqar u l-Esklużjoni Soċjali, bħala opportunità biex juru d-determinazzjoni tagħhom li jqisu l-ħarsien tad-drittijiet taż-żgħażagħ li jinsabu f'kunflitt mal-liġi, il-prevenzjoni tal-vjolenza fiż-żoni urbani bħala prijorità fil-ġlieda kontra l-esklużjoni soċjali.

— L-istituzzjonijiet Ewropej għandhom joħolqu finanzjament għall-ħarsien taż-żgħażagħ kontra l-esklużjoni soċjali fl-aktar żoni urbani marġinalizzati sabiex jiġu appoġġjati proġetti innovattivi fil-qafas tat-tisħiħ tal-koeżjoni soċjali tas-soċjetà ċivili u biex b'hekk jitħeġġeġ ukoll l-ispirtu ta' inizjattiva u dak intraprenditorjali fost iż-żgħażagħ.

— L-implimentazzjoni ta' kriterji komuni u ta' prattiki tajbin għandha tiżgura l-prevenzjoni tal-vjolenza u t-trattament tal-minorenni li jkunu kisru l-liġi, kif ukoll li dawn jerġgħu jsiru parti mis-soċjetà.

Brussell, il-15 ta' Lulju 2009.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Mario SEPI

([16]) Ara d-dikjarazzjoni konġunta ta' Valenzja tal-osservatorju internazzjonali għall-ġustizzja taż-żgħażagħ (International Juvenile Justice Observatory).